

diebant. Unde Gorgon Leonide uxor dicenti sibi cuidam: « Vos sole Spartane vestris viris imperatis, » respondit: « Quia sola etiam viros parimus. » Ita Mutarebes in *Aspithlog*. Clarius exemplum est in S. Wenceslao duce Bohemia, ejusque fratre Boleslao; ille enim a pia avia Ludmilla pie educatus, pius et sanctus effectus est: hic ab impii matre Dabronucia impie enutritus, impius et fraticida evasit: nam, ut regnum occuparet, S. Wenceslao occidit, sed Martyrem effecit, uti habet Vita S. Wenceslai, quam ex Aenea Sylvio recenset Surius die 28 septembris. Hoc est quod ait Apostolus: « Quod si delibatio sancta est, et massa; et si radix sancta, et rami, » *Rom. xi, 16*. Sic Machabea, S. Symphorosa, S. Felicitas, tres inquam matres et heroinae, septem filiis suis fuerunt duces ad martyrium.

VER. 44. 44. VERUMTAMEN EXCELSA NON ABSTULIT. — Dices: Il *Paralip.* cap. xvii, vers. 6, dicitur ea abstulisse. Respondeo: Non abstulit ea initio regni, ne seditionem populi contra se concitaret; sed in progressu, cum sat regnum suum firmasset. Unde in *Paralip.* additur: « cum sumpsisset audaciam. » Aut abstulit ea, sed non ita, quin rursus succurrerent ex nimia populi ad illa propensione, ut insinuat *Paralip.* cap. xx, vers. 33. Denique Lyranus et alii respondent Josaphat sustulisse « excelsa » idolis erecta, permisisse vero excelsa Deo vero dicata. Haec responsio uti planior, ita verior est. Nam cum Scriptura dixisset Il *Paralip.* cap. xvii, vers. 6, Josaphat sustulisse « excelsa et lucos, » scilicet idololatricos, postea cap. xx, 33, subjicit: « Verumtamen excelsa, » scilicet Deo vero dicata, sed ab eo velita, « non abstulit. »

VER. 46. 46. RELIQUA AUTEM VERBORUM (id est rerum et factorum; est metonymia in hisce libris frequens) JOSAPHAT, etc., NONNE HEC SCRIPTA SUNT IN LIBRO VERBORUM DIERTUM REGUM JUDA? — Nimirum in *Chronicis* et *Diariis* in quibus *verba*, id est gesta regum Juda per singulos dies descripta erant.

Plurima enim heroica facta Josaphat hic brevitate studio subticentur, e quibus nonnulla recensentur Il *Paral.* cap. xvii, vers. 2, ubi celebratur zelus Josaphat in cultu Dei propagando, et in erudiendo populo, ideoque gloria illi in premium a Deo retributa. Rursus eodem libro, cap. xix, narratur quod ipse in Juda reformavit tribunalia, ac iudices constituerit Levitas, aliosque viros pios et incorruptos. Ad haec cap. xx recensetur insignis victoria, quam ipse sua pietate et prece a Deo contra Ammon et Moab obtinuit, ubi inter alia vers. 12, orans ait: « In nobis quidem non

est tanta fortitudo, ut possimus huic multitudini resistere que irruit super nos. Sed cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te. » Quocirca Deus suscitavit prophetam Jahaziel, qui ait vers. 17: « Confidenter stete, et videbitis auxilium Domini super vos. » Fidens ergo ipse castra praecessit, sed ita ut praemitteret cantores Deum laudantes et concinentes: « Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in aeternum misericordia ejus. » Cumque hi coepissent canere, Deus hostium insidias convertit in ipsosmet, ut se invicem invaderent et mutua se cedere truncarent. Unde ad unum omnes perierunt, ac supervenit Josaphat cum suis ad spolia eis detrahenda.

48. NEC ERAT TUNC REX CONSTITUTUS IN EDOM. — *Ver. 48.* quia Idumaea subacta a Davide regebatur ab ejus Praefectis; sed mox, sub Joram filio Josaphat, « recessit Edom, ne esset sub Juda; et constituit sibi regem, » ut dicitur *IV Reg. viii, 20*.

49. QUAE NAVIGARENT IN OPHIR. — Ubi sit Ophir *Ver. 49.* dixi cap. ix, vers. 28.

CONTRACTAE SUNT IN ASHONGABER. — quia federatae et junctae erant classi impii regis Israel, nimirum Ochosiae filii Achab, ut dicitur Il *Paralip.* xx, 37. Unde Ochozias, videns naves suas contractas, petit a Josaphat ut sui servi irent cum servis Josaphat in ejus navibus; sed id noluit Josaphat, ut sequitur; nimirum quia timebat eandem vel pejorem Dei vindictam ob societatem cum impio Ochozia.

51. DORMIVITQUE JOSAPHAT CUM PATRIBUS SUIS, ET SEPULTUS EST CUM EIS IN CIVITATE DAVID. — *Ver. 51.* pulvis Sion; mausoleum tamen ipsi erectum est in valle, quae inde dicta est *Josaphat*; quae sita est inter Jerusalem et montem Oliveti, ubi fiet iudicium universale, uti ex Beda et aliis dixi, *Joel. iii, 2*.

Hic finitur liber tertius Regum, qui complectitur historiam regum Juda per annos 126. Salomon enim regnavit annis 40, Roboam 17, Abia 3, Asa 41, Josaphat 25; inunge hos omnes, habebis annos 126.

Denique quoad synchronismum historiae Gentilium, haec tradit Eusebius in *Chron.*, Genebrardus, Sallianus et alii. Tempore Josaphat imperavit in Israel Achab et Ochozias illius filius, in Assyria Orphratanes, in Laedemone Archelaus, Athenis Mechades, Corinthi Agelas; apud Latinos Capellus Sylvius, et Tiberinus Sylvius, qui fluvio Tibri nomen dedit, cum prius vocaretur Abula; et Agrippa Sylvius; in Aegypto Nupher, Cheras, Amenophis, Osochor, Spinacos.

FINIS.

INDEX

LOCORUM SACRAE SCRIPTURAE

QUAE IN LIBRIS JOSUE, JUDICUM, RUTH, ET IN LIBRIS I. II. III REGUM EXPLICANTUR.

Prior numerus paginam, secundus columnam designat: ubi unus est, ad proximam nominatam paginam signum esto.

EX VETERE TESTAMENTO.

EX GENESI.		
<i>Cap. xviii, vers. 29.</i> Esto dominus frater tuorum, et incurventur ante te filii matris tuae,	469, 1.	
<i>xxviii, 10.</i> Vidi faciem tuam, quasi viderim vultum Dei,	427, 2.	
<i>xlvi, 10.</i> Non auferetur sceptrum de Juda,	337, 1.	
—, 15. Vidi requiem quod esset bona	97, 1.	
EX EXODO.		
<i>Cap. xii, vers. 40.</i> Habitatio filiorum Israel in Aegypto fuit quadringentorum triginta annorum,	111, 4.	
EX LEVITICO.		
<i>Cap. xix, vers. 14.</i> Non maledices surdo, sed timebis Dominum Deum tuum,	25, 1.	
EX DEUTERONOMIO.		
<i>Cap. xxxiii, vers. 18.</i> Et Issachar in tabernaculis tuis; et vers. 19. Populus vocabunt ad montem,	115, 2.	
EX LIBRO JUDICUM.		
<i>Cap. xi, vers. 3.</i> Congregatique sunt ad eum (Jephthe) viri inopes et latrocinantis,	158, 2.	
EX LIBRO RUTH.		
<i>Cap. iii, vers. 9.</i> Expande pallium tuum super famulam tuam,	660, 2.	
EX LIBRO III REGUM.		
<i>Cap. iv, vers. 5.</i> Zabab filius Nathan sacerdos, amicus regis,	470, 1.	
<i>xi, 1.</i> Rex Salomon amavit mulieres alienigenas, et filiam Pharaonis,	12, 1.	
EX LIBRO I PARALIPOMENON.		
<i>Cap. xv, vers. 20.</i> In nabis arcana cantabant; et vers. 21. In citharis pro octava caneant epinicion; et vers. 22. Chonenias autem princeps Levitarum propheticè praeerat; et vers. 26. Cumque adjuvisset Deus Levitas, qui portabant arcam federis Domini, immolabantur septem tauri et septem arietes,	456, 2.	
<i>xvii, 18.</i> Quid ultra addere potest David, cum ita glorificaveris servum tuum et cognoveris eum,	464, 2 et 465, 1.	
<i>xx, 18.</i> Et interfecit David de Syris septem millia currum, et quadraginta millia equitum,	473, 2.	
<i>Cap. xx, 1.</i> Percussit Joab Babbe,	485, 2.	
—, vers. 2. Tulit David coronam Melchom de capite ejus, et invenit in ea auri pondus talentum, et pretiosissimas gemmas, factique inde sibi diadema,	486, 1, 2.	
<i>xxi, 5.</i> Omnis numerus Israel, mille milia et centum milia virorum,	534, 2.	
<i>xxix, 24.</i> Sed et universi principes, et potentes, et ceteri filii regis David dederunt manum, et subjecti fuerunt Salomoni regi,	584, 2.	
EX LIBRO II PARALIPOMENON.		
<i>Cap. ii, vers. 8.</i> Igna arceuthina,	560, 2.	
—, 13. Hiram patrem meum,	593, 1.	
<i>iii, 3.</i> Longitudinis cubites in mensura prima sexaginta,	574, 2.	
—, 4. Porro altitudo centum viginti cubitorum erat, <i>ibid.</i>		
—, 16. Nec non et quasi catenulas in oraculo,	587, 1.	
<i>iv, 5.</i> Capiebaturque (mare) tria millia metretas,	590, 2.	
<i>vi, 41 et 42.</i> Nunc igitur consurge, Domine Deus, in requiem tuam, tu et arca fortitudinis tuae; Sacerdotes tui, Domine Deus, induantur salutem. Domine Deus, ne avertis faciem Christi tui: memento misericordiarum David servitui,	599, 1.	
<i>xiii, 2.</i> Nomenque matris ejus Michai, filia Uriel de Gabaa,	495, 2.	
EX LIBRO JOB.		
<i>Cap. vii, vers. 5.</i> Induta est caro mea putredine,	133, 2.	
<i>xxii, 26.</i> Si vidi solem cum fulgeret, et lunam incendentem clare, et letatum est in abscondito cor meum: et osculatus sum manum meam ore meo,	660, 1.	
<i>xxiv, 30.</i> Qui regnare facit hypocritam propter peccata populi,	616, 1.	
EX LIBRO PSALMORUM.		
<i>Psal. vi, vers. 1.</i> In finem in carminibus, Psalmus David pro octava,	456, 2.	
—, 7. Lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo,	483, 1.	
<i>xi, 1.</i> In finem pro octava, Psalmus David,	456, 2.	
<i>xvii, 1.</i> Eripuit eum de manibus hostium et de manu Saul,	12, 1.	
—, 10. Moab olla spei mee,	468, 1.	
<i>lxv, 10.</i> In Idumeam extendam calcamentum meum,	469, 1.	
<i>lxxi, 10.</i> Reges Arabum et Saba dona adducent,	604, 1.	
<i>lxxviii, 5.</i> In aeternum preparabo semen tuum,	537, 2.	

Psalm. Cxvii, vers. 23. Factus est in caput anguli, 230, 1.
xxxi, 17. Illic producam corna David, paravi lucernam Christo meo, 492, 2.
xxxvii, 2. In nocibus extollite manus vestras in sancta, 598, 2.

EX ECCLESIASTE.

Cap. xii, vers. 8. Tenebrescent videntes per foramina, et ob-ardescunt omnes filie carminis, et dissipabitur caparis, 515, 2.

EX ECCLESIASTICO.

Cap. xxxix, vers. 18. Quasi Libanus odorem suavitatis habeat, etc., 6, 1, 2.
xlvi, 8. Qui unguia reges ad penitentiam, 659, 1.

EX ISAIA.

Cap. xxi, vers. 5. Surgite, principes, arripite clypeum, 437, 1.

EX NOVO TESTAMENTO.

EX S. MATTHÆO.

Cap. vi, vers. 34. Sufficit diei malitia sua, 415, 1.
xvi, 23. Vade post me, Satana, 514, 2.
ix, 7. Moyses mandavit dare libellum repudii, 501, 2.

EX S. MARCO.

Cap. xvi, vers. 7. Dicit discipulis ejus, et Petro, 42, 1.

EX S. LUCA.

Cap. iv, vers. 25. Cum facta esset fames magna in omni terra, 642, 2.

EX S. JOANNE.

Cap. viii, vers. 44. Ille (diabolus) in veritate non stetit, 15, 1.
iii, 27. Quod facis, fac citius, 673, 2.

EX JEREMIA.

Cap. ix, vers. 20. Docete filias vestras lamentum, et unaqueque proximum suam planctum, 432, 2.
xiv, 3 et seq. Luxit Judæa, etc., et afflicti operuerunt capita sua, 498, 2.

EX EZECHIELE.

Cap. xvi, vers. 8. Expandi amictum meum super te, 660, 2.

EX DANIELE.

Cap. xiii, vers. 23. Melius est mihi absque opere incidere in manus vestras, quam peccare in conspectu Domini 538, 2.

EX JONA.

Cap. i, vers. 3. Fugeret in Tharsis, 609, 1.

EX ZACHARIA.

Cap. x, vers. 4. Ex ipso angulus, 229, 1.

EX EPISTOLA II AD TIMOTHEUM.

Cap. ii, vers. 19. Cognovit Dominus qui sunt ejus, 465, 2.

EX EPISTOLA AD HEBRÆOS.

Cap. ix, vers. 4. In qua urna aurea habens manna, 69, 1.
xi, 30. Fide muri Jericho corruerunt circuitu dierum septem, 24, 2.

EX EPISTOLA I S. PETRI.

Cap. ii, vers. 9. Vos autem genus electum, regale sacerdotium, 476, 2.

EX APOCALYPSI S. JOANNIS.

Cap. v, vers. 10. Fecisti nos Deo nostro regnum et sacerdotem, 486.

INDEX

RERUM ET VERBORUM

QUE IN LIBRIS JOSUE JUDICUM. RUTH. ET IN LIBRIS I. II. III REGEM CONTINEANTUR.

A.

Abelæ oraculum sapientia, 518, 2. erat academia, 43, 2.
 Abias rex Jada, quomodo tribus annis regnarit, 632, 1.
 colit idola, 633, 1. vincit Jerochoem in bello, 434, 2.
 Abiathar indirecte amolus a pontificatu per Salomonem, 554, 2. est nomen familie, 469, 2.
 Abimelech filius legitimus Geleonis, 168, 2. regnum ambit malis artibus, 171, 1. auspiciatur a sacrilegio et fructicidii, 172, 1. non fuit verus princeps nec a toto Israel receptus, *ibid.* 2. ingloria morte justè punitus, 178, 2.
 Abisag cur data David, 545, 1. fuit uxor Davidis, 546, 1. significat spiritum, 545, 1, 2.
 Abner non peccavit procurando Ishobeth regnum, 440, 1. sed peccavit provo-ando milites Joth ad duellum, *ibid.* 2. occisione contumacie acceptæ ab Ishobeth ejus regnum transfert ad Davidem, 443, 2. justè occidit Aselem, 441, 1.
 Absalom filius Davidis ex Maacha filia regis Gessur, sed proselyta, 443, 1. quare David cor suum verterit ad Absalom, 492, 1. fuit in periculo idololatriæ in Gessur, 493, 1. non debuit occidi propter necem fratris Amnon, 494, 1. semel in anno fovebatur, *ibid.* 2. non tamen erat Narsareus, sed comes studiosus, ideoque ex eo suspensus, *ibid.* 2. ducenti sicuti pondus sunt, non pretium come Abslomi, *ibid.* 2. ejus unica filia Thamar fuit uxor Roboam, vel mater uxoris ejus, *ibid.* 495, 1, 2. ejus ambitio et parricidium, 407, 1. tyrannidem suam tyrannide patris excusat, *ibid.* 2. cor populus eum fuerit secutus, *ibid.* 2. per ingressum ad concubinas patris intendit excludere reconciliationem, 503, 1. ingressus ille fuit publicus, sed non ipse actus turpis, *ibid.* 2. publicus ingressus agravit incestum, *ibid.* 2. plebiscit in capite, quod contra patrem extulerat, 509, 2. ejus pena, congrua culpa, 510, 1. ejus cor congrue transfertur, *ibid.* 2. est damnatus, *ibid.* 2. ejus monumentum execrabile, 511, 2. fuit typus Jude, 498, 1.
 Absentia commissa, 492, 1.
 Abulensis opinio de Deo movente ad peccatum veniale, reprobat, 13, 2.
 Academia prima orbis fuit Cariath Sepher in Chananza, 84, 1.
 Achab rex Israel inducit cultum Jovis Beli, 637, 1. ejus tempore homines sceleratissimi, *ibid.* 2. ipse est causa famis in Israel, 649, 1. subditum habet Benadad, 663, 1, 2. invadit vineam Naboth occisis omnibus filiis, 667, 2. et pretensio Jure fisci, *ibid.* 2. servus peccati et uxoris, 668, 1. ejus penitentia fuit attritio tantum, *ibid.* 2. mortem ei prædicit Michæas, 671, 1. punitur mendacis

psendopphetarum, 672, 1. mutat vestem territis prophetia Michæa, *ibid.* 2. sagitta casu jacta ab homine dirigitur a Deo ad eum ferientem, *ibid.* 2.
 Achan alii damnatum putant, alii silvum, dubitat Augustinus, 44, 2. ejus fortium 400 aurei, 45, 1. primo Epiphrotus fuit, deinde combustus, *ibid.* 2.
 Achiophelis prudentia, sed diabolica, 593, 1. typus Judæa proflitoris, 506, 2.
 Adad Idumæa rex fugit in Ægyptum, 614, 1. recuperat regnum suum, *ibid.* 2.
 Adam protoplastus non fuit gigas, 78, 1, 2. Adam lex quid, 464, 2.
 Adonatus qui Goliath percussit, non est David, 522, 2.
 Adonias ambit regnum, 546, 2. et 552, 2. idque ex consilio Joth, *ibid.* 2. contra legem petit Abisag uxorem, ideoque potuit occidi a Salomone, 553, 1. justè cæcus est a Salomone, 554, 1.
 Adonibesece 70 regulis pollices amputarat, 112, 2. punitus pena talionis, *ibid.* 2. videtur penituisse, 115, 1.
 Adrichomus male ponit Sartham juxta Belhara, 20, 2. item Cariathiarim male ponit in tribu Dan, 222, 1. item male distinguit mare æneum a Jutere, 590, 1.
 Adulatio aulici Henrici VIII, Angliæ regis, 558, 2. ejus mala, 620, 2.
 Adversarius humilitate placatur, 461, 2.
 Adversis et prosperis bene utendum, 198, 2.
 Affinitas in primo gradu linear recte impedimentum matrimonii in quo hactenus non dispensatum, 553, 1 et seqq.
 Agriculture laus, 321, 1.
 Adversus significatio duplex, 38, 2.
 Alberici Gentilis impia sententia, quod Turca justè possidet regna que Christianis eripuit, 184, 1.
 Allegoria quesita in adulterio Davidis non est propria, 477, 1.
 Altare extra tabernaculum licebat edificare, dummodo non fieret ad sacrificandum, 90, 1; 152, 1.
 Amalec ter jussus a Deo deleri, 354, 1, 2. nepos Esau, *ibid.* 2. jussus deleri, quia Hebræos recenter Deo copulatos voluit ab eo avertere, *ibid.* 2. non omnes Amalecitas interfecit a Saule, 356, 1.
 Amalecites mentitur dicens se occidisse Saulem, 434, 1. detulit tamen diademata Saulis ad Davidem, *ibid.* 2. licite occisus est a Davide, 435, 1.
 Aman de stirpe Agag, 369, 1.
 Amantes cur maxime oderint amatas post copulam, ratio naturalis, 489, 2. ratio providentiæ divinæ, *ibid.* 2.
 Amasa cor sollicitus a Davide per promissa, 514, 1, 2. dat panas perfidiæ, 518, 1.
 Ambidextri fortes, sed viri tantum, nunquam feminae, 428, 2.